

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 486/2022-20

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej a zo sudcov Petra Molnára (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej URBAN STEINECKER GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátska kancelária, Havlíčkova 16, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Ondrej Urban, MBA, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 26 Cb 17/2013 a postupu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Obdo 23/2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 5. septembra 2022 opakovane domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 38 ods. Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení s čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „pakt“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 26 Cb 17/2013 (ďalej len „napadnuté konanie“) a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Obdo 23/2021 (ďalej len „dovoliacie konanie“). Navrhuje, aby ústavný súd prikázal najvyššiemu súdu konať bez zbytočných prietahov, priznal jej primerané finančné zadostučinenie 8 000 eur od okresného súdu a 2 200 eur od najvyššieho súdu a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a rozhodovacej praxe ústavného súdu vyplýva nasledujúci stav veci:

Sťažovateľka sa na okresnom súde žalobou podanou v januári 2013 domáhala určenia neplatnosti odstúpenia žalovaného od špecifikovanej zmluvy o poskytnutí finančného príspevku a určenia, že táto zmluva uzatvorená medzi nimi stále trvá. Okresný súd vydal v napadnutom konaní 24. októbra 2016 rozsudok, ktorý bol na základe odvolania sťažovateľky uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) z 10. mája 2018 zrušený (pre nesplnenie procesných podmienok a porušenie práva na spravodlivý proces) a vec bola vrátená okresnému súde na ďalšie konanie. Okresný súd vydal druhý rozsudok 20. septembra 2018, opätovne zamietol žalobu. Rozsudkom krajského súdu z 30. apríla 2020 bol po odvolaní sťažovateľky druhý rozsudok okresného súdu potvrdený.

3. Dňa 2. októbra 2020 podala sťažovateľka dovolanie proti rozsudku krajského súdu č. k. 4 Cob 73/2019-619 z 30. apríla 2020, pričom vec bola najvyššiemu súdu predložená 23. marca 2021. Dovolacie konanie je vedené pod sp. zn. 1 Obdo 23/2021.

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Sťažovateľka argumentuje, že v napadnutom konaní nie je ku dňu podania ústavnej sťažnosti rozhodnuté o výške náhrady trov konania, pričom aktuálne prebieha dovolacie konanie, a teda dĺžka konania ako celku je zjavne neprimeraná a nezlučiteľná so základnými právami podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa čl. 38 ods. 2 listiny a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s čl. 14 ods. 1 paktu, ktorých porušenie sťažovateľka namieta.

5. Sťažovateľka uvádza, že 2. októbra 2020 podala okresnému súde dovolanie, pričom tento ho postúpil najvyššiemu súdu až 23. marca 2021. Uvedený prieťah v rozsahu 5 mesiacov je podľa názoru sťažovateľky nutné považovať za zbytočný a z ústavnoprávneho hľadiska zaň zodpovedá okresný súd.

6. Za prieťahy v dovolacom konaní je podľa názoru sťažovateľky zodpovedný najvyšší súd, ktorý o dovolaní nerozhodol ani po vyše roku a 5 mesiacoch.

7. Sťažovateľka argumentuje, že napadnuté konanie z hľadiska jeho skutkovej a právnej zložitosti nemožno považovať za náročné, takéto konania tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov.

8. Pri hodnotení ďalšieho kritéria, ktorým je správanie sťažovateľa, sťažovateľka zdôrazňuje, že neexistujú žiadne okolnosti, ktoré by mali byť osobitne zohľadnené na jej ťarchu.

9. K postupu samotného okresného súdu v napadnutom konaní sťažovateľka uvádza, že ho ako celok nepovažuje za ukončené a že celková doba trvania sporu je zjavne neprimeraná a nezlučiteľná s právami zaručenými ústavou, listinou, dohovorom a paktom.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s čl. 14 ods. 1 paktu postupom okresného súdu v napadnutom konaní a postupom najvyššieho súdu v dovolacom konaní.

11. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

12. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo na inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty dochádza v zásade až právoplatným rozhodnutím súdu alebo štátneho orgánu. Preto na naplnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (napr. I. ÚS 10/98, III. ÚS 224/05).

13. V súvislosti s predbežným prerokovaním ústavnej sťažnosti ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru z ktorej vyplýva, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. II. ÚS 57/01, I. ÚS 48/03, III. ÚS 59/05). Pojem „zbytočné prietahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý treba vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého štátneho orgánu nemusí vyznačovať takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00). V prípade, keď ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že charakter postupu všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, sťažnosť spravidla odmietne ako zjavne neopodstatnenú (napr. I. ÚS 41/01, I. ÚS 57/01, III. ÚS 59/05).

III.1. K namietanému porušeniu označených práv postupom okresného súdu v napadnutom konaní:

14. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka namieta postup okresného súdu v napadnutom konaní od začatia konania, pričom v odôvodnení ústavnej sťažnosti zdôrazňuje, že konanie ako celok nie je dosiaľ ukončené, z čoho pramení jej pocit právnej neistoty.

15. Nepochybne aj po právoplatnom skončení konania v merite veci prichádza do úvahy povinnosť súdu rozhodnúť o čiastkových otázkach, ako je napr. rozhodnutie o výške náhrady trov konania, resp. vykonať ďalšie úkony, ktoré primárne nespočívajú vo vydávaní formálnych rozhodnutí, ale v administratívnej príprave spisu na predloženie najvyššiemu súdu na rozhodnutie o dovolaní. Aj v tomto štádiu konania môžu v zásade vzniknúť zbytočné prietahy. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namieta nečinnosť aj v tomto období po právoplatnom vyriešení merita sporu.

16. Ústavný súd opakovane uvádza (uznesenie č. k. IV. ÚS 483/2021-29 z 5. októbra 2021), že doterajšie nerozhodnutie o výške trov konania je determinované zvoleným postupom okresného súdu, ale aj správaním sťažovateľky. Súd nerozhodol bezprostredne po právoplatnosti rozsudku o výške trov konania, ale po podaní dovolania uprednostnil „praktické“ hľadisko (hospodárnosť konania), odsúvajúc rozhodnutie o výške trov konania po rozhodnutí o dovolaní. Podľa zistenia ústavného súdu si podané dovolanie objektívne vyžiadalo ďalšie úkony spojené s prípravou spisu na predloženie veci najvyššiemu súdu ako vyrubenie súdneho poplatku, zastavenie konania pre jeho nezaplatenie, resp. zrušenie tohto zastavujúceho uznesenia uznesením z 22. februára 2021 (vyskytla sa chyba pri párovaní vykonanej platby, pozn.). Následne bolo plynule prístupené k doručovaniu dovolania protistrane a podľa zistenia ústavného súdu bol súdny spis doručený najvyššiemu súdu 29. marca 2021.

17. Ústavný súd považuje za legitímnu požiadavku sťažovateľky dosiahnuť stav právnej istoty aj vo vzťahu k výške trov konania. Vedomá si podania dovolania však sťažovateľka musí počítať so zúžením nazerania na jej doterajšiu právnu neistotu, keďže v prípade zistenia dôvodnosti dovolania môže dôjsť k zrušeniu rozsudku krajského súdu z 30. apríla 2020 vrátane nadväzujúceho výroku o nároku na náhradu trov konania.

18. Navyše, v súvislosti s námietkou, že okresný súd dosiaľ nerozhodol o výške náhrady trov konania, sťažovateľka neuvádza žiadny dôvod, pre ktorý aj po právoplatnom skončení konania pociťuje právnu neistotu v dôsledku nerozhodnutia o výške nároku na náhradu trov konania. Je síce pravdou, že nárok na náhradu trov má priznaný žalovaný proti sťažovateľke, ústavný súd však už v uznesení č. k. II. ÚS 98/2021 z 25. februára 2021 uviedol, že do úvahy prichádza rozhodnutie o výške trov konania v sume 0 eur, preto mu nie je zrejmé súvislosť medzi rozhodnutím o výške trov konania a trvaním právnej neistoty sťažovateľky.

19. Pomeriavajúc právnu neistotu sťažovateľky a právnu situáciu, ktorá môže vzniknúť v dôsledku vyhovenia dovolaniu, ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd svojím postupom učinil zadosť

požiadavkám vyplývajúcim z práva na prerokovanie bez zbytočných prietahov a po podaní dovolania v okolnostiach posudzovanej veci v primeranom čase predložil súdny spis najvyššiemu súdu.

20. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd dospel k záveru, že nie je možné napadnutý postup okresného súdu považovať za taký, ktorý by vzhľadom na svoju ústavnoprávnu intenzitu po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie dal dôvod na vyslovenie porušenia označených práv sťažovateľky. Ústavnú sťažnosť sťažovateľky preto v časti namietajúcej porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s čl. 14 ods. 1 paktu postupom okresného súdu v napadnutom konaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ako zjavne neopodstatnenú.

III.2. K namietanému porušeniu označených práv postupom najvyššieho súdu v dovolacom konaní:

21. Ústavný súd konštatuje, že právna vec sťažovateľky bola predložená najvyššiemu súdu na rozhodnutie o dovolaní 29. marca 2021, pričom ku dňu predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti dovolací súd o dovolaní nerozhodol.

22. Význam dovolacieho konania a jeho výsledok je nepochybne pre sťažovateľku dôležitý a ústavný súd v žiadnom prípade nemá v úmysle tento význam zľahčovať. Vo vzťahu k postupu najvyššieho súdu, ktorý označila sťažovateľka ako porušovateľa, vnímajúc podstatu a dĺžku dovolacieho konania, ktorú ústavný súd môže posudzovať v súvislosti so sťažovateľkou označenými právami a ktorá v okolnostiach tohto prípadu predstavuje (ku dňu rozhodovania ústavného súdu) rok a pol, ústavný súd konštatuje, že dĺžka tohto posudzovaného obdobia nie je neúnosná.

23. Ústavný súd v nadväznosti na uvedené poukazuje aj na rozhodovaciu prax a judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva v obdobných veciach, podľa ktorej v civilných veciach dĺžka súdneho konania na jednom stupni v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti od povahy veci nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (III. ÚS 340/2013, III. ÚS 566/2014, IV. ÚS 201/2018, I. ÚS 115/2019, II. ÚS 234/2019).

24. Ústavný súd nevyhodnotil doterajšiu dĺžku rozhodovania najvyššieho súdu v dovolacom konaní do podania tejto ústavnej sťažnosti (5. septembra 2022, pozn.) za nezlučiteľnú so základným právom sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v spojení s čl. 14 ods. 1 paktu. Po preskúmaní ústavnej sťažnosti ústavný súd dospel k záveru, že postup dovolacieho súdu síce nie je optimálny, avšak nesignalizuje nečinnosť či neefektívnu činnosť v ústavne relevantnej intenzite, na základe ktorej by po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie bolo možné vysloviť porušenie sťažovateľkou označených práv.

Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľky pri predbežnom prerokovaní odmietol i v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

25. Na záver však ústavný súd dodáva, že toto rozhodnutie nepredstavuje prekážku rozsúdenej veci a v prípade, že nečinnosť, resp. neefektívna činnosť všeobecných súdov bude pokračovať, sťažovateľka sa môže opätovne obrátiť na ústavný súd s ústavnou sťažnosťou.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. októbra 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu